

Naczelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

Poczta polowa Nr. 53

XXXXXX, d. 28 czerwca 1920 r.

39257₂

aauf

ODDZIAŁ II.

Ew/6. Nr. 25588(II).

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

w B e l w e d e r z e .

Przedkłada się do wiadomości raporty Attache
wojskowego w Rydze: No. 1136, 1137, 1266, 1267, i
1269, zawierające wiadomości o stosunku Łotwy do
Polski, stanie rokowań pokojowych łotewsko - bolsze-
wickich, łotewskich sprawach wewnętrznych i kampanji
prasowej antypolskiej.

5 załączników.

Za zgodność:

Bohdan K... ..

Generał p.o. Szefa Sztabu

H A L L E R m.p.

Generał - pporucznik.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

O t r z y m u j ą :

Adjutantura Generalna
M.S. Wojsk. Biuro Prezydjalne.
M.S. Zagranicznych.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 39257₂ dnia 1/VI 1920 r.
5 załącz. Wydział

314

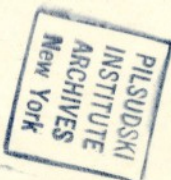
w Rydze.

Nr. 1136.

3925

O d d z i a ł II.

Pocz. Polowa Nr. 53.

(Wskutek przerwania komunikacji przyjechałem do Rygi dopiero wczoraj).

Konferencja z Wodzem Naczelnym i Szefem Sztabu Armji Lot.

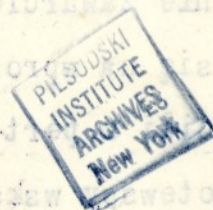
a). Przedstawiłem wyczerpująco sytuację wojskową na naszym

froncie. Przecistawiając lokalnym i przejściowym sukcesom bolszewików na odcinku północnym (spowodowanym przerzuceniem oddziałów z frontu łotewskiego oraz rezerw w ilości znacznie przewyższających odpowiednie siły polskie na tym odcinku), kolosalne rezultaty kontrofensywy polskiej na Ukrainie i w centrum naszego frontu, podkreśliłem, że na polski front ~~przebrane~~ zostały prawie wszystkie siły bolszewickie; mimo to jesteśmy przekonani, że sąsiednie wtargnięcia bolszewików zostaną wkrótce zlikwidowane.

b). Pertraktacje pokojowe - zdaniem gen.

Baloda - są rozmyślnie przez bolszewików przewlekane. Poza już uprzednio omawianymi punktami, na które bolszewicy wyrazili w zasadzie swą zgodę t.j. uznanie niepodległości Łotwy i odszkodowanie wojenne, osiągnięto wreszcie porozumienie w kwestji granicy, która odpowiada naogół teraźniejszej linii frontu, przyczem w odnośnej części drysiedzkiego powiatu ma być przeprowadzony plebiscyt, jednak nie teraz, a po ukończeniu wojny.

W celu osiągnięcia większej swobody w dysponowaniu wojskami starali się bolszewicy o zawarcie zawieszenia broni, na co się jednak Łotysze nie zgodzili; przyczyną łotewskiej odmowy było prawdopodobnie o d r z u c e n i e

NEW YORK
ARCHIVES
INSTITUTE
PL 2002001

przez bolszewików w projekcie Łotyszów u-
tworzenia pasa neutralnego przez wy-
cofanie wojsk sowieckich na ca. 10.klm. od linii frontu,
a wreszcie i Ilwniosku - cofnięcia oddzi-
eń w bolszewickich i łotewskich
o 3 klm. od linii frontu. To ostatnie wskazuje, że bolsze-
wicy wolą pozostawać z Łotyszami w bezpośrednim zetknięciu
dla celów łatwiejszego przenikania i propagandy.

Sztab łotewski jest przekonany, że przez odrzucenie
kategoryczne drobnych żądań łotewskich przez kazuistyczno-
oszukiwaczy sposób prowadzenia pertraktacji, starają się
bolszewicy utrudnić porozumienie i przewlec zawarcie po-
koju.

Na moje zapytanie, jak oceniają Łotysze kwestję za-
warcia pokoju ze swego punktu widzenia, niezależnie od
trudności, stawianych im przez bolszewików, odpowiedzia-
no mi, że wprawdzie sytuacja jest poważną (patrz niżej
p.c.) jednak Łotysze nie uważają za możliwe zawarcie poko-
ju w terażniejszych warunkach, które nie dają im żadnych
gwarancji na przyszłość.

Pertraktacje będą kontynuowane, Rząd zamierza wysłać
do Moskwy kilku delegatów socjalistycznych, by ci mogli
przekonać się naocznie o intencjach bolszewików i podzia-
łać przez to na lewicowe elementy kraju.

c). Wpływ ofensywy polskiej na opinię łotewską i sfery miar-
odajne wyraził się w pierwszej fazie podniesieniem się wia-
ry w przekonanie bolszewików, a więc i rychłe zawarcie
pokoju. Jednak ostatnio sytuacja zmieniła się na wprost
przeciwną. Oficerowie łotewscy, którzy wrócili z per-
traktacji z Moskwy oraz uchodźcy i agenci łotewscy wska-
zują zgodnie na rozpętanie się tam agitacji przeciwpols-
kiej, nawołującej do skupienia wszystkich sił dla pod-
jęcia krucjaty przeciw imperjalizmowi Polski.

Ten wojowniczy pęd, ogarniający nietylko bolszewickie

elementy , skierowany przeciwko Polsce, pobudza, zdaniem generała, Rosję i przeciwko Lotwie.

Równocześnie nadeszły niepokojące wiadomości o wrogim do Polski stanowisku robotników angielskich, o opuszczeniu nas przez Amerykę, a nawet przez Francję.

"Wytwarza to tutaj mniemanie, że Polska może być zupełnie pozbawiona jakiegokolwiek pomocy z zagranicy, a nawet przeciwnie - narażona na presję ze strony Entente'y mówił szczerze gen. Balod.

Wszystkie te wersje i wiadomości znalazły łatwy odzew na tle ostatnich sukcesów bolszewickich na terenie bezpośrednio sąsiadującym z Lotwą.

Zrodziło się więc u Lotyszy wątplenie, czy "opuszczona przez Entente'ę Polska" zdoła się oprzeć nawałi bolszewickiej, a na tym tle nieprzyjazny nastrój przeciwko "rozdrażnianiu Rosji", przeciwko "ofenzywie".

Na wszystko to udzieliłem wyczerpujących wyjaśnień (oświatlających: tendencyjność i fałsz rozszerzanych przez bolszewików informacji, konieczność kontynuowania walki obronnej z bolszewikami, stosunek do sąsiadów, a w szczególności do Ukrainy oraz Entente'y, a wreszcie położenie wewnętrzne Polski).

Dałem im wreszcie do zrozumienia, że od zachowania się ich w poszczególnych momentach walki z bolszewikami zależeć będzie w dużym stopniu takie lub inne ukształtowanie się stosunków obu narodów w przyszłości.

d). Gen. Balod informował mię na podstawie informacji od własnych oficerów z Moskwy, że bolszewicy przypisują w walce z nami pierwszorzędne znaczenie wywołania powstań na następnym tyłach. Ostatnie wypadki na Ukrainie przyczynić się miały jakoby do konsolidowania się nawet niebolszewickich elementów w obronie Rosji.

(-) Myszkowski

Za zgodność odpisu:

Ju. Cien'iski
nr.

Kpt.p.d.Szt.Gen..

PEŁNOMOCNIK WOJSK.N.Dow.W.P.

R y g a, dn.5 czerwca 1920.

n a Ł o t w e.

Nr.1137.

D o

N a c z. D o w. W. P.

(S z t a b G e n e r a l n y)

O d d z i a ł I I.

P o c z. P o l o w a N r. 53.

S t a n p e r t r a k t a c j i p o k o j o w y c h wM o s k w i e.

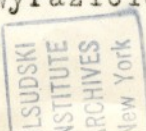
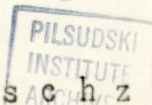
W uzupełnieniu raportu z dnia 2 czerwca podaję informacje, zaczerpnięte od członka łotewskiej delegacji pokojowej ppułk. Kamotsa, dotyczące stanu pertraktacji pokojowych.

Po różstrzygnięciu kwestji granicznej rozpatrywaną była sprawa gwarancji wojennych, na co złożyły się następujące punkty:

1. żądanie Łotyszów wzajemnego zobowiązania się nieprowadzenia propagandy w armji przeciwnika, na co otrzymali wykrętne odpowiedzi bez wyrażenia zgody;
2. obie strony zgadzają się nie powoływać do służby wojskowej obywateli państwa strony przeciwnej, Łotysze domagali się rozpuszczenia łotewskich organizacji wojskowych w Rosji sowieckiej oraz nieużywania przez bolszewików nazw łotewskich dla pułków, instytucji i.t.p. pozostających pod ich władzą, na co bolszewicy, zdaje się, dotychczas zgody nie wyrazili;
3. Łotysze zgodzili się na niewpuszczanie do swych portów żadnych statków wojennych państwa, któreby miało przez to wykonywać swe ingerencyjne w stosunku do Rosji plany, a o których by Łotysze byli informowani.

Dziś wyjechał do Moskwy minister przemysłu i handlu B u s c h z 3 ekspertami, w celu przyjęcia udziału w mających się rozpocząć obradach ekonomicznych.

Na jednym z posiedzeń bolszewicy dali Łotyszom do zrozumienia, że na niektóre wnioski nie mogą się zgodzić, gdyż wystawiający je rząd łotewski - nie jest rzeczywistym wyrazicielem woli ludu łotew-

Ryga, dn. 5. czerwca 1920.

PEŁNOMOCNIK MOJĄK N. Dow. W. P.

kiego, któryby takich żądań nie stawiał.

Na innym posiedzeniu zarzucali bolszewicy Lotyszom, że, prowadząc pertraktacje, robią napady na ich oddziały (około 15 maja xxx zabrali Lotysze bolszewikom 2-dwadziesiąt baterje, które niepokoiły pozycje lotewskie).

0 6 6 2 1 1 1
Pocz. Polowa Nr. 53.

(-) Myszkowski

kpt.p.d.Szt.Gen..

Za zgodność odpisu:

Julianowski
nom. pod. J. C. Gen.

W uzupełnieniu raportu z dnia 2 czerwca podaje informacje, że...
członkiem delegacji pokojowej pułk. Kamołas...
dotychczas stanu pertraktacji pokojowych.
Po rozstrzygnięciu kwestji granicznej rozpatrzenia była sprawa
gwarancji wojennych, na co złożyły się następujące punkty:
1. Wzajemne zobowiązanie do zaprzestania się na prowadzeniu
propagandy w armji przeciwnika, na co otrzymali wykrętne ob-
powiedzi bez wyrażenia zgody;
2. Obie strony zgodziły się nie powoływać do służby wojskowej
obywateli państwa strony przeciwnej, Lotysze domagali się
rozpuszczenia lotewskich organizacji wojskowych w Rosji so-
wieskiej oraz niemieszkania przez bolszewików oraz lotewskich
dla pułków, instytucji i t.p. pozostałych pod ich władzą,
na co bolszewicy, zdając się, dotychczas zgody nie wyrazili;
3. Lotysze zgodzili się na niewpuszczanie do swych portów kad-
rych statków wojennych państwa, którego miało przez to wyko-
nywać swe ingerencyjne w stosunku do Rosji plany, a o których
by Lotysze byli informowani.
Dział wyjechał do Moskwy minister przemysłu i handlu B. u...
3 ekspertami, w celu przyjęcia udziału w majowych się rozpoczęła obr-
bach ekonomicznych.
Na jednym z posiedzeń bolszewicy dali Lotyszom do zrozumienia,
że na niektóre wnioski nie mogą się zgodzić, gdyż wystawiają je
rząd lotewski - nie jest rzeczywistym wyrazicielem woli ludu lotew-

PLSUDSKI
INSTYTUT

MOJĄK
SEKRETARZ
PEŁNOMOCNIK
KONSTANTY

MOJĄK
SEKRETARZ
PEŁNOMOCNIK
KONSTANTY

R y g a, dn. 8 czerwca 1920.

w R y d z e.

Nr. 1266.

DO

N A C Z. D O W. W. P.

(Sztab Generalny).

O d d z i a ł II.

Pocz. Polowa Nr. 53.

Według udzielonych mi informacji przez min. spr. zagr. Mejerowicza, z którym miałem dziś dłuższą rozmowę - Finlandja "bada grunt" na Łotwie w sprawie ewentualnego wspólnego prowadzenia pertraktacji w Dorpacie; Łotysze by się na to zgodzili naogół, jedynie proponowany, jakoby, Dorpat uważają za niebezpieczny punkt dla pertraktacji. Minister zainteresowany był bardzo kwestją, w jakim czasie my możemy podjąć pertraktacje i czy Borysów, jako miejsce pertraktacji, byłby dla nas nadal kwestją zasadniczą; z jego ośrodków w tej sprawie wnioskować by można było, że w razie, gdybyśmy w niedługim czasie mieli rozpocząć z bolszewikami pertraktacje - byłby on zwolennikiem wspólnego ich prowadzenia.

W sprawie przebiegu pertraktacji pokojowych wskazał na trudności, jakie zaszły przy określaniu granic; - Łotysze nie zgodzili się na wstąpienie z miasta Dryssy i powiatu, mimo to, że niema tam wcale Łotyszów; wojska łotewskie obsadzać będą ten teren aż do czasu zakończenia wojny Rosji z "zachodnimi państwami", poczem dopiero przeprowadzony będzie plebiscyt.

Łotysze postąpili tak jakoby ze względu na chęć zachowania dobrych stosunków z Polską, które przez oddanie bolszewikom terenu zdobytego przez oddziały polskie, musiałyby się zepsuć.

W następującym punkcie - gwarancjach wojennych - żądali bolszewicy nietylko niewpuszczania do łotewskich portów wojennych statków wrogich im państw, lecz także zamknięcie tranzytu przez Łotwę materiałów wojennych dla państw pozostających w wojnie z Rosją. Odnosnie do portów meldowałem uprzednio, zaś na drugie jakoby się Łotysze nie zgodzili.

R y g i

zgodzili.

Jeszcze raz wyraził minister gorące życzenie Łotewskiego rządu zaakceptowania przez nas Rygi, jako miejsca mającej się odbyć polsko - Łotewskiej konferencji.

(Sztab Generalny)

O d b i a ł a II

(-) Myszkowski

Pocz. Polowa Nr. 63.

kpt.p.d.Szt.Gen..

Za zgodność odpisu: *Lubien'ski*
por. p.d. rez. Gen.

Według udzielonych mi informacji i informacji z kłopotliwym miśm białe dżasz rozmowę - "Kilindja" "bada grunt" na Łotwie w sprawie ewentualnego wspólnego przedsięwzięcia pertraktacji w sprawie; Łotysze byli się na to zgodzili niegdy, jedynie proponowany, jakoby, Dorpat uważają za niebezpieczny punkt dla pertraktacji. Mini-ster zainteresowany był bardzo kwestją, w jakim czasie my możemy pod-jąć pertraktacje i czy Borysów, jako miejsce pertraktacji, byłby dla nas nadal kwestją zasadniczą; z tego oświadczenia w tej sprawie wniesko-wać by można było, że w razie, gdybyśmy w niedługim czasie mieli roz-począć z bolszewikami pertraktacje - byłyby one zwaśnięciem wspólnego ich prowadzenia.

W sprawie przedsięwzięcia pertraktacji pokojowych wskazał na trudność, ci, jakie zostały przy określaniu granic; - Łotysze nie zgodzili się na stąpienie z miastami Dyssy i powiatu, mimo to, że niema tam wcale Łotyszów; wojska łotewskie opuszczają ten teren aż do czasu prze-konczenia wojny Rosji z "zachodnimi państwami", poczem dopiero prze-prowadzony będzie plebiscyt.

Łotysze postąpili tak jakoby ze względu na obę zachowania dob-rych stosunków z Polakami, które przez odbicie bolszewikom terenów zdo-bytego przez oddziały polskie, musiałyby się zgodzić.

W następujących punktach - gwarancjach wojennych - zgodzili bolszewi-cy nie tylko nie wpuszczenia do łotewskich portów wojennych statków wrogich im państw, lecz także zamknięcie tranzytu przez Łotwę mater-jałów wojennych dla państw pozostających w wojnie z Rosją. Odniesienie do portów meldowaniem uprzednio, że nie będzie jakoby się Łotysze nie zgodzili.

ATTACHE WOJSKOWY przy Przedst. Pol.

3925

w Rydze.

Nr. 1267.

D o

N a c z. D o w. W. P.

(Sztab Generalny).

ODDZIAŁ II.

Pocz. Polowa Nr. 53.

Sprawy wewnętrzne.

Tworzenie nowego gabinetu powierzone zostało dotychczasowemu premierowi U l m a n i s o w i (sprzyjającemu Anglii), który nie zatrzyma żadnego z dotychczasowych portfeli. Na stanowiskach swych prawdopodobnie pozostaną: min. spr. zagr. M e j e r o w i c z i min. spr. wew. B e r g s - wszyscy trzej ze związku chłopskiego (najbardziej prawa grupa w Konstytuancie). P u r i n s z pozostanie na stanowisku min. skarbu, a na min. przem. i handlu przewidywany jest szef lot. del. pokojowej w Moskwie W e s m a n - z partji Pracy.

Socjaliści odrzucili propozycję wejścia do gabinetu postawieniem b. dalekoidących żądań, rezerwując sobie przez to wolną rękę w zwalczaniu i krytykowaniu rządu.

Przedstawicielem mniejszości narodowych (żydowsko-niemieckiej) w rządzie będzie, pozostający nadal na stanowisku kontrolera państwowego, żyd - M i n t z.

W razie dojścia do skutku powyższej wskazanego ugrupowania polityka rządu lotewskiego nie ulegnie poważniejszej zmianie.

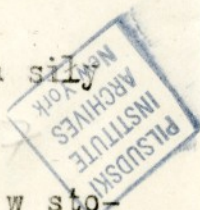
Wystąpienia przeciwżydowskie - l. i 2.
czerwca opinia publiczna motywowała uchylaniem się żydów od służby w wojsku, a przede wszystkim ich spekulacją. W obijaniu i grabieniu żydów przyjmowali udział prawie wyłącznie żołnierze. którzy tu już zdawna są nieprzychylnie do żydów usposobieni.

Surowe zarządzenia rządu, odezwy i zagrożenia użycia siły zbrojnej powstrzymały rozwój dalszych wypadków.

Oceniając te zajścia - większość prasy lotewskiej zajęła w stosunku do żydów niechętne stanowisko, na co ci ostatni zamierzają zareagować bojkotem ekonomicznym Łotwy.

Za zgodność odpisu: (-) Myszkowski kpt. p. d. Szt. Gen..

Zubiński por.

ATTACHE WOJSKOWY przy Przedst. Pol.

R y g a, dn. 8 czerwca 1920 r.

w R y d z e.

Nr. 1269.

D o

N a c z. D o w. W. P.

(Sztab Generalny)

(-) Myszkowski

O d d z i a ł II.

Pocz. Polowa Nr, 53.

K a m p a n j a p r a s o w a p r z e c i w k o P O L S C E.

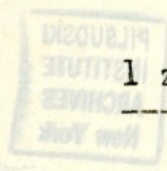
W celu przeciwdziałania jakimkolwiek zbliżeniu się polsko - łotewskiemu przedsięwzięli bolszewicy energiczną kampanję prasową na Lotwie, zadaniem której jest przedstawienie nas opinii łotewskiej, jako najskrajniejszych imperjalistów, zmierzających do podboju Białorusi, Litwy i Ukrainy oraz wykazanie naszej niemocy i wewnętrznego rozkładu.

Nie ulega wątpliwości, że, wychodzące w Rydze dwa dzienniki rosyjsko - żydowskie "SEGODNJA" i "WOLA" są na usługach bolszewików, maskując to doskonale powierzchownie - przeciwbolszewickimi artykułami, które miasto szkody - dają reklamę. Pisma te rzucały ostatnio krótkie notatki, jako to: "Panika w Wilnie", "Rozbrojenie ukraińców przez armję polską", "Wezwanie władz polskich do wstępowania do armji", a ostatnio "WOLA" umieściła zjadliwy artykuł wstępny: "Odnoczesstwo Polshi", który dla charakterystyki wrogiej nam roboty załączam. Stała kampanję przeciwpolską prowadzi łotewski, nawpół bolszewicki, dziennik "Socjaldemokrats" organ łot.-socjaldemokracji. Specjalnością tego pisma są oszczerstwa na temat powstań na Białej Rusi i krwawego ich tłumienia przez karne ekspedycje polskie; materiał swój czerpie z "Biełarusi" oraz od (dość łatwo zdaje się) przenikających przez Litwę lub Dęwińsk agentów.

Udzielenie pismom łotewskim szeregu informacji o rzeczywistym położeniu na naszym froncie podziałało uspakajająco na opinię. Natomiast kwestji białoruskiej nie mam możliwości poruszać już nie tylko ze względu na niezupełne wyjaśnienie się naszego do niej stosunku, a przedewszystkiem wobec zupełnego braku informacji z kraju. - Unikając jakichkolwiek enuncjacji w kwestji białoruskiej, chciałbym mieć moż-

ATTACHE WOLSKOWY przy Przedst. Pol. R y g a, dn. 8. czerwca 1920 r.
ność zaprzeczyć oszczerstwom prasowym na podstawie otrzymanych z N. M.
Dow. informacji o rzeczywistym stanie rzeczy na Białej Rusi, o czym
komunikaty II. Oddz. - Biura Ewidencyjnego nic nie mówią.

1 załącznik.

N a c z e l n i c a (Sztab Generalny)

O b s e r w a c y j a

(-) Myszkowski

Pocz. Polowa Nr. 33.

Kpt.p.d.Szt.Gen..

Kampania prasowa przeciwko POLSKO-
Za zgodność odpisu: *Fulminacje*

W celu przeciwdziałania...
fotowskaniu przedsięwzięci...
dotnie, zabranie której...
jako najaktywniejszych...
rusi, Litwy i Ukrainy...

Nie ulega wątpliwości...
wyjście - żydowskie "SHOMRA" i "WOLA" są...
kując to doskonałe...
które miejsce...
kie notatki, jako to: "Panika w Wilnie", "Korpojenie...
armie polska", "Wzwanie władz polskich do...
ostatnio "WOLA"...

"Foliar", który dla...
kampanie przeciw...
knik "Socjaldemokracja" organ...
tego piśmiennictwa...
ich tłumienia...
z "Białorusi" oraz...
litwe lub...
Ubranie piśmiennictwa...

Ubranie piśmiennictwa...
później...
miał kwestję...
względem...
przebiegającym...
jakichkolwiek...